

3. Золковер А. О. Сучасний стан розвитку лізингу в Україні. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки.* 2017. № 2. С. 56-61.
4. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 грудня 2003 року № 1381 -IV Відомості Верховної Ради України. 2004. № 15. Ст. 231.
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435 -IV Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356.
6. Мартиненко О. Сутність правових основ лізингових операцій в Україні. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє.* 2014. Вип. 19(2). С. 123-129.

Тимошенко Ольга Олександрівна,
начальник відділення правового
забезпечення батальйону патрульної
поліції в місті Кременчук управління
патрульної поліції
в Полтавській області Департаменту
патрульної поліції

Нагорна Олена Олександрівна,
викладач кафедри цивільного права
та процесу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів
кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ ТА ДОГОВОРИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

На фоні перспектив розвитку фінансової сфери зростає роль правового механізму, який забезпечує належне регулювання відносини між послугонадавачем та особою-послугоодержувачем. Об'єктивний погляд на сучасні відносини в сфері послуг кредитування можливий за умови всебічного дослідження джерел пізнання, що є підґрунтям процесів накопичення та перерозподілу матеріальних активів.

Конструктивну роль у зростанні ефективності механізму правового регулювання кредитних відносин має відіграти цивілістична наука. Теоретичні та практичні проблеми кредитних відносин криються у помилковому розумінні правової природи кредитних правочинів, специфіки їх суб'єктного складу та юридичного змісту, практики використання та застосування чинного законодавства та положень міжнародних правил, а

також в неточному формулюванні визначення окремих юридичних понять та категорій.

Договір про споживчий кредит, договори про надання додаткових та супутніх послуг кредитором і третіми особами та зміни до них укладаються у письмовій формі (у паперовому або електронному вигляді з накладенням електронних підписів, електронних цифрових підписів, інших аналогів власноручних підписів (печаток) сторін у порядку, визначеному законодавством). Кожна сторона договору отримує по одному примірнику договору з додатками до нього. Примірник договору, що належить споживачу, має бути переданий йому невідкладно після підписання договору сторонами. Примірник укладеного в електронному вигляді договору про споживчий кредит та додатки до нього надаються споживачу у спосіб, що дозволяє встановити особу, яка отримала примірник договору та додатків до нього, зокрема шляхом направлення на електронну адресу або іншим шляхом з використанням контактних даних, зазначених споживачем під час укладення договору про споживчий кредит.

Обов'язок доведення того, що один з оригіналів договору (змін до договору) був переданий споживачу, покладається на кредитодавця.

Система цивільно-правових договорів, що застосовуються в кредитних відносинах – це система із складними взаємозв'язками її елементів, характеризується як внутрішньою єдністю, так і диференціацією договірних конструкцій, зумовлених особливостями сфери фінансових послуг.

На сьогоднішній день, кредит і кредитні відносини набули, так би мовити, всесвітнього характеру. Люди все більше починають укладати кредитні договори із компаніями (конторами), що займаються наданням кредитів особам. У зв'язку з цим, дослідження питання особливостей зміни та розірвання кредитного договору має не тільки теоретичне, а й практичне значення. Вивчаючи та розглядаючи підстави зміни та розірвання кредитного договору слід зазначити, що за своїм змістом та правовими наслідками вказані інститути мають істотні відмінності. Насамперед, вони проявляються в тому, що під час зміни умов договору зобов'язання сторін продовжують своє існування, але у перетвореному вигляді, а під час розірвання – всі договірні правовідносини припиняються. Утім, порядки дій осіб щодо зміни та припинення цивільно-правових договорів є однаковими, саме тому у цивільному законодавстві регулювання цих двох інститутів договірного права об'єднується в межах однієї Глави 53 ЦК України і регламентується статтями 651-654 цього нормативного акту. Стаття 651 ЦК України передбачає три основні способи зміни або розірвання договору: 1) за домовленістю сторін; 2) на вимогу однієї сторони за рішенням суду; 3) у разі односторонньої відмови від договору у повному обсязі.

Якщо учасники кредитних відносин не досягли згоди стосовно питання зміни або розірвання кредитного правочину, він може бути змінений чи розірваний за рішенням суду на вимогу однієї зі сторін договору. Остання

вправі звернутись до суду з відповідною вимогою у разі істотного порушення умов договору другою стороною, та в інших випадках, передбачених законом чи договором (ч. 2 ст. 651 ЦК України). Крім цього, законодавством встановлюються спеціальні підстави зміни або розірвання кредитного правочину.

Так, кредитор вправі достроково відмовитись від подальшого кредитування свого контрагента у випадках: порушення позичальником строку, встановленого для повернення чергової частини кредиту (ч. 2 ст. 1050 ЦК України); невиконання позичальником передбачених договором зобов'язань стосовно забезпечення повернення суми позики, або у разі втрати забезпечення виконання зобов'язання чи погіршення його умов за обставин, за які позикодавець не несе відповідальності (ст. 1052 ЦК України); порушення позичальником встановленого кредитним договором обов'язку цільового використання кредиту (ч. 3 ст. 1056 ЦК України). Варто відмітити, що під час зміни чи розірвання кредитного договору за рішенням суду відповідна вимога може бути подана стороною тільки після відмови іншої сторони змінити або розірвати договір, а також у разі не отримання відповіді у строк, зазначений у пропозиції або встановлений договором чи законом.

Аналіз завдань дослідження свідчить про важливу роль, яку відіграє дана наукова робота для практичного застосування теоретичних висновків здобувача.

Отже, слід зробити загальний висновок про те, що зміст тези в повній мірі розкриває поставлені задачі.

1. На самому початку свого дослідження «категорії економічної теорії є підґрунтям багатьох правових категорій. Тому дослідження економічних категорій – передумова для будь-якого дослідження відповідних цивільно-правових категорій». З цією тезою слід погодитись, адже економічні категорії, здебільшого, забезпечують рух певних матеріальних активів, а завдання права, і зокрема, цивільного права вибудувати відповідні правила для такого руху. Жодна економічна операція не залишається поза увагою права. Проте, неможна погодитись з наступним висновком автора: «Підсумовуючи критику прихильників «економічного підходу» до визначення цивільно-правової категорії «кредит», «кредитні відносини» треба зазначити, що запропонований ними підхід безмежно розширює рамки цієї правової категорії, оскільки дає можливість віднести до кредитних відносин широке коло відносин, що виникають на підставі відплатних правочинів, за якими надання товару (робіт, послуг) та сплата грошових коштів за них переважно не збігаються у часі. З урахуванням вищевказаного вважаємо, що категорія «кредит», «кредитні відносини» у цивільному праві має значно вужче значення, ніж однойменна категорія в економічній теорії» (с.30). Розуміємо, що автор має на увазі той факт, що, наприклад, фінансовий лізинг, факторинг тощо, відповідно до законодавства, що діє у банківській сфері, відносяться до кредитних операцій. Разом з тим, зазначені цивільні

правочини віднесені до кредитних операцій в силу тотожності окремих їх елементів договірних конструкцій з кредитним договором. Можливо, треба не звужувати цивілістичну складову кредитування, а навпаки, підкреслювати і обґрунтовувати необхідність цивільно-правового структурування кредитних

2. Розв'язанню теоретичних та практичних проблем дотримання форми кредитного договору приділено значну увагу. Широкий погляд на це питання підтверджується, наприклад тим, що автор аналізує аспекти «зцілення» недійсного кредитного договору, «аналізуючи конвалідацію, слід однак мати на увазі, що дійсним може бути визнано лише правочин, який відповідає іншим умовам його дійсності (ст. 203 ЦК України)» (с. 86). Погоджуючись з цим, хотілось би додати, особливість конвалідації полягає в тому, щоб спробувати нікчемному правочину, яким є кредитний договір, укладений з недотриманням письмової форми, надати юридичної сили з моменту його вчинення. Але, в тому-то й екстраординарність цього явища, що як каже Є. Годеме – «нікчемність незцілена». Проте, можливо було б звернутись до матеріалів судової практики і спробувати відшукати підтвердження або спростування думки відомого французького цивіліста?

3. Визначаючи матеріальний об'єкт кредитного договору автор відносить до останнього грошові кошти (гривня) та іноземну валюту (в готівковій або безготівковій формі), та заперечує у віднесенні до нього електронних грошей та криптовалют. В той же час, незважаючи на те, що законодавство України надає право банкам проводити кредитні операції з банківськими металами, в роботі відсутній аналіз можливості віднесення такої валютної цінності до матеріального об'єкту кредитного договору.

Загалом, прийняття Закону України «Про споживче кредитування» мало на меті підвищення рівня захисту позичальника у правовідносинах з позикодавцем. Позичальник має можливість отримати більше інформації про кредит, що дозволяє оцінити його реальну вартість. До того ж обмеження недоброчесної реклами зменшує ризики введення в оману та обрання не вигідних для споживача умов.

Дослідження на тему: «Кредитні відносини та договори у цивільному праві України» за своєю актуальністю, новизною та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем та практичною корисністю, достовірністю та обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам п.п. 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р. та 567 від 27.07.2016 р.).

Бібліографічні посилання :

1. Тупицька Є. О. Особливості зміни та розірвання кредитного договору. Актуальні проблеми приватного права : матеріали наук.-практ. конф.,

- присвяч. 94-й річниці з дня народж. В. П. Маслова, Харків, 19 лют. 2016 р. Харків, 2016. С. 173-176.
2. Закон України «Про споживче кредитування» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 1, ст.2). Розділ III «Договір про споживчі кредити» (п. 1 ст. 13). URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>
 3. Споживче кредитування по-новому: чи стало краще?. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/spozhivche-kredituvannya-ponovomu-chi-stalo-krashche.html>

Резворович Кристина Русланівна,
кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

УНОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОЛЕКТОРІВ ЯК ВИРІШЕННЯ ПИТАННЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРОСТРОЧЕНИХ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

З часів кризи 2007-2009 років продовжується шлейф проблем у банків із обслуговування простроченої заборгованості. Однією з складових проблеми є започаткування активної роботи колекторських агенцій. Особливе місце займає діяльність колекторів, які працюють з боргами фізичних осіб.

Вже більше десяти років парламент різних скликань намагається унормувати їх діяльність, звільнивши банки від тягаря непрацюючих активів на балансі з одного боку та убезпечивши позичальника від злонамірених дій тих, хто «вибиває» борг.

Сьогоднішній парламент також підготував відповідний законопроект, і унормувати діяльність колекторів рекомендує парламенту фінансовий комітет Верховної Ради.

Відповідний проект закону члени комітету пропонують прийняти за основу. Передбачається врегулювати діяльність колекторів, які працюють саме з боргами фізичних осіб.

Основними рисами, є те, що передбачено, що колекторів будуть карати за незаконні силові дії. Крім того, хочуть надати право першого викупу боргу фізичним особам.